

Európa féltése

(a nyugat-európai kétes értékek elutasítása nem nacionalizmus)

Már-már Illyésre emlékeztető stílusbravúrral használja Tchet Péter a nacionalizmus szót a Magyar Nemzet július 5-i számában megjelent cikkében. Nacionalizmus van a volt Jugoszlávia mind a hét utódállamában és két autonóm tartományában, és nacionalizmus van az Európai Unió 28 tagállamában, de főként azokban, ahol euroszkeptikusok vannak (hol nincsenek?). És ahol nacionalizmus van, ott szétesés van, ott háború van (vagy lesz).

Jugoszlávia valóban tagállamainak nacionalizmusa miatt esett szét, de mivel Tchet Péter közvetlen párhuzamot von közte és az EU megjövendőlt szétesése között, pontosítanunk kell a délszláv államalakulatban történeteket. Jugoszlávia tagállamaiban a békeidőkben is volt nacionalizmus, csak nem tudott érvényre jutni. Titó marsall vasmarokkal fogta össze a tagköztársaságokat, elsősorban a szerb titkosszolgálatra támaszkodva, de a hadsereg és a párt is az ő kezében volt. A soha ki nem húnyt történelmi-etnikai gyűlölködést fokozta, hogy erős gazdasági újraelosztás ment végbe a fejlett Szlovénia és Horvátország terhére az elmaradott déli köztársaságok javára. Keleteurópa-kutatóként a '80-as évek végén a szlovén nemzetiségű *Ljubo Sirc*től, a *Between Hitler and Tito* (Hitler és Tito között) című könyv szerzőjétől hallottam először arról, hogy a dicsőséges jugoszláv partizánháború nem is annyira a németek ellen, mint inkább a szerbek, valamint a szlovénok és horvátok között folyt.¹ Szóval a nacionalizmus ugyan igaz, de a jugoszláv szétesés analógiája inkább az, ami Irakkal, vagy Líbiával történt, de semmiképpen sem az, ami – Tchet Péter feltételezése szerint – az EU-val fog. (Jugoszlávia és az említett országok szétesésének közvetlen oka a diktatúra megdőlése és a demokratizálódás volt.)

Ugyancsak e rovatban pár nappal korábban (június 29-én) Kardos Gábor fejt ki hasonló gondolatokat, melyeket még a háború rettenetével is tetéz. (Ő a háború ismételtetésével hajt végre hasonló stílusbravúrt.) E két szerző szerint tehát a most megbolydult Európának a szétesés és a háború az alternatívája. Ha az Európai Uniót a nacionalizmus fogja „szétverni” (ez Tchet Péter tézise), és tagjai között kitör a háború (ez Kardos Gáboré), akkor ebből inverz logikával arra következtethetünk, hogy eddig az internacionalizmus és az értékközösség tartotta össze. Ami nyilvánvalóan nem így van. Az európai közösség magva a közös piac, melyet az 1992-es maastrichti szerződéssel megpróbáltak egy államközösség irányába fejleszteni. És ez az, ami nem sikerült. Bebizonyosodott, hogy a gazdasági és kereskedelmi érdekek alapján lehet európai közösséget működtetni, de az ízlésre és életmódra is kiterjedő „értékközösséget” nem. Ennek pedig semmi köze a nacionalizmushoz. Gondoljunk csak bele: Angliának, az egyik legrégebbi demokráciának, ahol nem csak alkotmánybíróság, de még alkotmány sincs, a legfelsőbb bíróság szerepét pedig a Lordok

¹ Sirc angol tolmácsként vett részt a partizánháborúban. A háború után letartóztatták és hazaárulás vádjával halálra ítélték – hét év után szabadon engedték. Ezt követően emigrált. A Glasgow-i Egyetemen ismerkedtem meg vele, ahol keleteurópa-kutatóként dolgozott.

Háza tölti be, és a demokrácia fölött több száz éves sajátos intézmények őröködnek, brüsszeli bürokraták és strasbourgi bírák akarnak diktálni. Vagy hazánkban, ahol széles támogatottsága van a család hagyományos felfogásának és a férfiak és nők hagyományos társadalmi szerepének, EU-intézmények megtiltják az abortusz elleni reklámot. Vagy hogy a más értékeket valló EU-parlamenti pártok képviselői téves információk és hamis vádak alapján időről-időre megpróbálják Magyarországot szegyenpadra ültetni. (Ami mögött nyilvánvalóan annak megbosszulása áll, hogy Magyarország nem legalizálta a homoszexuálisok házasságát és nyíltan hivatkozik keresztény gyökereire.) Azt a botrányt most ne is részletezzük, ami a migránsok kötelező szétosztása kapcsán történik.

Mivel a gazdasági-kereskedelmi integrációhoz kölcsönös érdekek fűződnek, minden olyan intézkedést el kell fogadnunk, amelyek a versenysemlegesség jegyében fogannak, és a közös piac jobb működését segítik elő. Az ezen felüli aktivitás van kudarcra ítélve, nem a közöspiaci együttműködés. A gazdasági együttműködésnek része az is, hogy a piacnyitás ellenében támogatást kapunk a kohéziós alapokból – bárhogyan is próbálják azt sokan tendenciózusan egyoldalú előnynek feltüntetni. (Aki nem lenne tisztában az „eus” támogatások jellegével és céljával, az gondolja végig a következőt: miért van közösségi pénz számolatlanul az egész országra kiterjedő felesleges burkolat-felújításokra, vagy új iskolák építésére ott, ahol már alig van gyerek, és miért nem engedte meg Brüsszel, hogy a magyar kormány a MALÉV-ot a saját pénzével kihúzza a csódból?)

Régóta téma a kétsebességes Európa. Megtörténhet, hogy az alapító-anya országok értékközösségi alapon konföderációvá fognak összenőni. Ettől a Közös Piac még működhet, mint ahogy annak Svájc és Norvégia is tagja, de a szorosabb integrációnak már nem. Nacionalizmussal vádolni azokat az országokat, melyek nem akarnak egy, a degeneráció egyértelmű jeleit mutató nyugateurópai-skandináv értékrend részesei lenni, merő ostobaság. Mit is mondott Illyés? – a nacionalizmus jogsértés, a patriotizmus jogfélétség... És ugyan ki akarna itt háborúzni? Csak nem a jogvédők?

Kiss Károly
közgazdász és társadalomkutató

U.i. Hogy ne bonyolítsam túl az EU-val kapcsolatos álláspontom kifejtését, a közös piac működését – egy zárójeles utaláson túl – most nem kritizáltam, úgy vettem, mintha az megfelelő lenne. De látnunk kell, hogy a közös piac szabályozása úgy van megalkotva, hogy a fejlettebb országok előnyei megőrződjenek, és a kevésbé fejlettek pozíciója nem nagyon javul. Ezért mi sem természetesebb, mint hogy nem csak az nem nacionalizmus, ha nem akarunk osztozni a nyugat-európai és skandináv „értékközösségben”, de az sem az, ha nincs ínyünkre, hogy a közös piac intézményrendszere tartósítja a tagországok közötti gazdasági-fejlettségi különbségeket.

→→→→→

Megjelent a Magyar Nemzet 2016. július 9-i számában, és:
<http://mno.hu/velemenyeuropa-feltese-1351120>